

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Állatelhagyás-e a TNR-módszer?

Szerző:

Dr. Kajó Cecília LL.M.

a Bojtár Telefonos Állatvédelmi Jogsegélyszolgálat Egyesület titkára

Budapest, 2024. március 5.

I. Bevezetés

A Bojtár Telefonos Állatvédelmi Jogsegélyszolgálat Egyesület számára eddig országosan összesen két ismert jegyzői eljárás¹ áll rendelkezésre azzal a helyzettel kapcsolatban, amikor a kóbor macska- és kutyapopulációt az ún. TNR-módszerrel („TNR” vagyis: trap-neuter-return, csapdáz-ivartalaníts-helyezd vissza eredeti élőhelyére) szabályozni kívánó állatvédelmi szervezetek ellen a jegyző mint állatvédelmi hatóság eljárást indított, mivel álláspontja szerint a befogással az állatvédő szervezet pártfogásába, gondozásába, felügyelete alá került kóbor, gazdátlan állatok eredeti élőhelyre visszahelyezése már állattelhagyást valósít meg az állatvédelmi törvény vonatkozó szakaszai értelmében.

Az egyik esetben a leírt helyzetet súlyosította, hogy az önkormányzat korábban együttműködési megállapodást is kötött az állatvédő szervezettel a településen élő kóbor állatok ivartalanítására (így részben a költségeket is vállalta) majd ezek után indított a jegyző állatvédelmi hatósági hatáskörben eljárást a szervezet ellen - itt a helyi lakóközösség felháborodása elmosta a megindított eljárást: sem szankció kiszabásáról, sem magának az eljárásnak a megszüntetéséről soha nem kapott a szervezet értesítést végül. A másik esetben az állatvédelmi hatósági hatáskört gyakorló jegyző figyelmeztetést szabott ki az „állattelhagyást” megvalósító állatvédelmi szervezet ellen.

Véleményem szerint mind az állatvédelmi szervezetek állattelhagyással, mind illegális gyepmesteri tevékenység végzésével gyanúsítása a vonatkozó jogszabályok többfaktoros elemzésének egyik, nevezetesen a nyelvtani elemzés túlhangsúlyozott használatából adódik, feledve többek között a jogalkotó szándékát, a kialakult joggyakorlatot, és az egyik esetben konkrétan az együttműködési megállapodásban lefektetett elvárásokat is.

¹ Az egyik ügyben az állatvédelmi szervezet soha nem kapott szankciót kiszabó vagy eljárást megszüntető döntést, a másik ügyben az állatvédelmi szervezet csak a döntés tartalmának felhasználásához járult hozzá, az ügyiratszám közléséhez nem

II. Jogszabályértelmezés rövid áttekintése

A jogi karon legtöbbször a „jogi alaptan” nevű tárgy keretében találkozunk először a jogértelmezés négylépcsős, egymás utáni sorrendiséget feltételező módszerével.

Első az interpretatio grammatica vagyis a nyelvtani értelmezés. A jogszabály tartalmát a magyar nyelvet képező szavak általánosan elfogadott jelentése szerint, a nyelvtani szabályok alapján értelmezzük. A második az interpretatio logica vagyis a logikai értelmezés. Ez a formális logika szabályainak alkalmazását jelenti a jogszabály tartalmát illetően. A harmadik az interpretatio sistematica vagyis a rendszertani értelmezés. A jogszabály melyik jogágban, az pedig melyik jogterületen helyezkedik el (a legfőbb elhatárolás mindenképpen a közjog-magánjog jogterületei, vagyis hogy alapvetően alá-fölérendelt jogviszonyban, állami kényszerhatalom igénybevételi lehetőségével hatóságként állunk-e szemben egy-több ügyféllel; vagy például egyenrangú félként egy mellérendelt jogviszonyban együttműködésre, egyetértésre törekszünk a másik féllel). A negyedik pedig az interpretatio historica vagyis a jogszabály keletkezési körülményei, a megalkotását kiváltó társadalmi jelenségek, a megoldani kívánt probléma halmaza.

Egyik sem működik a másik nélkül és nem lehet egyoldalúan túlhangsúlyozottan csak egy értelmezési módszerre támaszkodni, mert jelentősen félreviheti a jogalkalmazást.

Vizsgáljuk meg röviden az állatelhagyással gyanúsított állatvédelmi szervezetek ügyét, hogy az elemzés és a magyarázat logikáját aztán átvihessük a címben feltett kérdésre (és még jobban megértsük a két hivatkozott törvényszéki ítéletet is).

III. Állatkínzás-fogalmak a jogban, az állatvédelmi hatóságok illetve a nyomozó hatóságok szerepe az ügyek feltárásában

Az állatvédelmi hatóságok az állatkínzás bűncselekményi fokozatához² képest enyhébb megítélésű, állatvédelmi törvényben definiált állatkínzásnak minősülő³ magatartások és egyéb állattartási hibák, hiányosságok feltárásával és amennyiben szükséges, az állattartó szankcionálásával foglalkoznak.

² A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

244. § (1) Aki

a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,

b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

³ Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény

6. § (1) Az állatnak tilos indokolatlan vagy elkerülhető fájdalmat, szenvedést vagy sérülést okozni, az állatot károsítani, így különösen az állatot nem szabad:

a) kínozni,

b) emberre vagy állatra uszítani, illetőleg állatviadalra idomítani,

c) kényszertakarmányozásra fogni, kivéve az egészségügyi megfontolásból való kényszerű táplálás esetét,

d) a kíméletét nem biztosító módon mozgatni és szállítani, elhelyezni,

e) a teljesítőképességét felismerhetően meghaladó teljesítményre kényszeríteni,

f) természetellenes és önpusztító tevékenységre szoktatni.

(2)² Az (1) bekezdés a) pontja nem terjed ki az érett libatoll házilagos vagy az engedélyezett technológia szerint végzett szedésére, illetve c) pontja a házilagos vagy az engedélyezett technológia szerinti liba- és kacsatömésre.

(3)² A 2. § (1) bekezdésének g) pontjában meghatározott állatok esetében az (1) bekezdés b) pontját a külön jogszabályban meghatározottak szerint kell alkalmazni.

A földművelésügyi hatósági és igazgatási feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 383/2016. (XII. 02.) Korm. rend. (a továbbiakban: hatáskör-kijelölő kr.) 5. § (1) bekezdése jelöli ki az állatvédelmi hatóságként eljáró szerveket és személyeket⁴.

7. § (1)⁻ Tilos az állat fizikai, pszichikai állapotának olyan megterhelése, küzdelemre készítése egy másik állattal vagy emberrel, amely sérülést vagy halált okozhat (a továbbiakban együtt: állatviadal). Tilos az állatviadal szervezése, tartása, továbbá az állatviadalra fogadás szervezése, az állatviadalon való közreműködés, részvétel, fogadaskötés.

(2) Tilos állatviadal céljára

a) állatot tartani, tenyészteni, kiképezni, idomítani, valamint más személynek átadni, vagy forgalmazni;

b)⁻ építményt, földterületet vagy egyéb helyet, anyagi eszközt más személy rendelkezésére bocsátani.

(3)⁻ Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem vonatkozik a vadászatra alkalmazott állatnak jogszerűen történő kiképzésére, vadászaton való alkalmazására.

8. § Az ember környezetében tartott állat, valamint a veszélyes állat tulajdonjogával, tartásával felhagyni nem szabad. Az állat elűzése, elhagyása vagy kitétele tilos.

8/A. §⁻ Élő állatot nyereményjáték díjaként csak e törvény végrehajtására kiadott rendeletben meghatározott feltételek szerint lehet használni, amennyiben az állat elhelyezésének és tartásának feltételei biztosítottak.

8/B. §⁻ Állatot a nemi vágy kielégítésére irányuló cselekmény során felhasználni tilos.

⁴ 5. § (1) A Kormány állatvédelmi hatóságként

a) a minisztert,

b) a NÉBIH-et,

c)⁻ a Pest Vármegyei Kormányhivatalt,

d)⁻ az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró vármegyei kormányhivatalt,

e)⁻ az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró járási hivatalt (a továbbiakban ezen alcím tekintetében: járási hivatal),

f) a települési önkormányzat jegyzőjét, fővárosban a kerületi önkormányzat jegyzőjét, a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi főjegyzőt (a továbbiakban együtt: jegyző)

A hatáskörkijelölő-kr. 6. § pedig az állatvédelmi törvény szakaszait „szabdálja fel” a hatáskörgyakorlók között⁵ leginkább párhuzamos feladatköröket meghatározva (itt az eljáró szerv beazonosítása az Ákr. „megelőzés elve” szabálya⁶ alapján alakul).

⁵ 6. § (1) Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Ávtv.) 43. § (2), (2a) és (9)-(12) bekezdésében, 45. § (1) bekezdésében, 45/B. §-ában és 48/C. §-ában foglaltak tekintetében a NÉBIH, az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró Pest Vármegyei Kormányhivatal, vármegyei kormányhivatal, járási hivatal, a területi természetvédelmi hatóság, valamint a jegyző a kijelölt állatvédelmi hatóság.

(1a) Az Ávtv. 42/D. §-ában foglaltak tekintetében a járási hivatal a kijelölt állatvédelmi hatóság.

(1b) Az Ávtv. 42/E. §-ában foglaltak tekintetében a NÉBIH, valamint az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró Pest Vármegyei Kormányhivatal, a vármegyei kormányhivatal és a járási hivatal, valamint a jegyző a kijelölt állatvédelmi hatóság.

(2) Az Ávtv. 43/B. §-ában foglaltak tekintetében a NÉBIH, valamint az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró vármegyei kormányhivatal a kijelölt állatvédelmi hatóság.

(3) Az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró Pest Vármegyei Kormányhivatal jár el

a) az Ávtv. 24/A. § (7) bekezdésében foglaltak tekintetében,

b) a súlyos, várhatóan hosszú ideig tartó és nem enyhíthető fájdalommal, szenvedéssel vagy kínnal járó állatkísérlet engedélyezése és a tevékenység ellenőrzése iránti eljárásban.

(4) Az Ávtv. 45/A. §-ában foglaltak tekintetében a NÉBIH, az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró Pest Vármegyei Kormányhivatal, vármegyei kormányhivatal, a járási hivatal, valamint a jegyző a kijelölt állatvédelmi hatóság.

(5) Az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró vármegyei kormányhivatal jár el

a) az Ávtv. 30. § (1) és (6) bekezdésében, 31. § (1) és (2) bekezdésében,

b) a súlyos, várhatóan hosszú ideig tartó és nem enyhíthető fájdalommal, szenvedéssel vagy kínnal járó állatkísérletek kivételével az Ávtv. 32. § (1)-(3) bekezdésében és 33. § (1)-(3) bekezdésében foglaltak tekintetében.

(6) Az Ávtv. 19/A. § (2) bekezdésében, 24/A. § (1), (2), (4) és (8) bekezdésében, 24/B. § (1), (2) és (4) bekezdésében, 24/C. § (1)-(4) bekezdésében, 41. § (1) bekezdésében, 42/A. § (1a) bekezdésében foglaltak tekintetében az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró járási hivatal a kijelölt állatvédelmi hatóság.

(7) Az Ávtv. 41. § (1) bekezdésében foglalt bejelentési eljárásban az állatvédelmi hatóságként élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró járási hivatal a nyilvántartás tényét az összes adattartalommal együtt közli az élelmiszerlánc-biztonsági és állategészségügyi hatáskörben eljáró vármegyei kormányhivatallal.

(8) Az Ávtv. 24/F. §-ában és 48/B. §-ában foglaltak tekintetében a területi természetvédelmi hatóság a kijelölt állatvédelmi hatóság.

(9) Az Ávtv. 48/A. § (1), (3) és (4) bekezdése tekintetében a jegyző a kijelölt állatvédelmi hatóság.

Az állatvédelmi törvény tilalmazza az állatelhagyást⁷, a közigazgatási jogot jellemző objektív felelősség alapján a pusztán szabályszegés szankcióval járhat további körülmények elemzése, mérlegelése nélkül (így nem számít például az állattartó tudattartalma, szándékos vagy gondatlan elkövetési módja, az elemzett háttér ilyen módon enyhítő körülmény sem lehet a büntetőjogi vagy szabálysértési jogi mérlegeléshez képest például), a szankciótörvény fokozatosság elvét figyelembe véve⁸ ez jelentheti állatvédelmi bírság kiszabását, vagy az állatvédelmi törvény vonatkozó szakasza alapján bírságkiszabás helyett határidőhöz tűzött kötelezettség előírását⁹.

(10) A jegyző, illetve a járási hivatal az állattartót az állat megfelelő és biztonságos elhelyezése, valamint szökésének megakadályozása érdekében meghatározott építési munka elvégzésére kötelezheti.

(11) Ha a jegyző, illetve a járási hivatal az Ávtv. 6-8. §-ában meghatározott rendelkezések megsértését észleli, illetve ezek megsértése miatt hozzá bejelentés érkezik, köteles haladéktalanul eljárni vagy a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság intézkedését kezdeményezni.

(12) A jegyző, illetve járási hivatal az állatvédelmi és az állattartási szabályok megsértése esetén meghatározott cselekmény végzésére, tűrésére vagy abbahagyására kötelezheti az állattartót az állatok védelme érdekében, illetve - a (13) bekezdés kivételével - az állattartást korlátozhatja vagy megtilthatja.

(13) A jegyző, illetve járási hivatal a (12) bekezdés szerinti határozatát, ha az természetvédelmi oltalom alatt álló állatot érint, köteles közölni a természetvédelmi hatósággal is. Természetvédelmi oltalom alatt álló, illetve nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó állat esetén az állat tartásának korlátozását vagy megtiltását a jegyző, illetve a járási hivatal a természetvédelmi hatóságnál kezdeményezi.

(14) A rendőrség képviselője a veszélyes állatokkal kapcsolatban megtartott helyszíni szemlén köteles részt venni.

⁶ Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény

16. § (5) Az ügyben illetékes hatóságok közül az jár el, amelynél az eljárás előbb indult meg (a továbbiakban: megelőzés).

⁷ 8. § Az ember környezetében tartott állat, valamint a veszélyes állat tulajdonjogával, tartásával felhagyni nem szabad. Az állat elűzése, elhagyása vagy kitétele tilos.

⁸ A közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény

⁹ 43. § (6) Állatvédelmi bírság kiszabása helyett vagy azzal egyidejűleg az állattartót a hiányosságok kijavítására, pótlására kell kötelezni, továbbá az állatok gondozásával, a velük való helyes bánásmóddal kapcsolatos állatvédelmi oktatáson (továbbiakban: állatvédelmi képzés) való részvételre kötelezhető.

A büntetőjogban is ismeretes az állatelhagyás, mint az állatkínzás bűncselekmény egyik fordulata¹⁰, az állatvédelmi törvényben tilalmazott magatartástól annyiban tér el, hogy elkövetése - mely gyakorlatilag az állat birtoklásával való felhagyást jelenti további egyéb feltételek teljesülése nélkül, tehát nem kell az állatnak például közvetlen veszélybe kerülnie, elpusztulnia stb. - saját gerinces vagy saját veszélyes állat vonatkozásában követhető el, míg az állatvédelmi törvényben tilalmazott magatartás elkövetési tárgyai (az állatvédelmi törvény által védelmezett állatok halmaza, így az állatvédelmi törvény hatálya) szélesebb körben azonosíthatók.

Mindkét jegyző által megindított állatvédelmi hatósági eljárásban azt kellett (volna) vizsgálni, hogy az önkormányzat kötelező közfeladatát képező kóbor állatok befogása és elszállítása megoldásában (illetve a probléma gyökerét jelentő, elhelyezésre váró kóbor állatállomány egyedszámának pillanatnyi konzerválásában) segítséget nyújtó állatvédelmi szervezet megvalósította-e „az állat elűzését, elhagyását vagy kitételét” azzal, hogy élőcsapdákat kihelyezve befogta a kóbor macskákat és kutyákat, azokat állatorvosi rendelőbe szállította, saját (illetve az egyik esetben részben önkormányzati) forrásból ivartalanított és nőstény állatoknál rövid lábadozás után, hím állatoknál pedig a műtétet követően rövid időn belül azonnal visszahelyezte eredeti élőhelyére.

A TNR módszer lényege, hogy a véges kapacitások miatt gyepmesteri telepeken illetve menhelyeken el nem helyezhető kóbor (tehát gazdátlan, amely nem összetévesztendő a kóborló tehát gazdás) állatok közterületen vagy külterületen élő állományait az adott létszámon tartsa, létszámuk a fölöslegesen, ellenőrizetlenül létrejövő újabb és újabb almokkal ne növekedjen. Külön etológiai kutatások szólnak arról, hogy adott élőhelyen egy állomány létezése kiszorítja más állományok

¹⁰ 244. § (1) Aki

a) gerinces állatot indokolatlanul oly módon bántalmaz, vagy gerinces állattal szemben indokolatlanul olyan bánásmódot alkalmaz, amely alkalmas arra, hogy annak maradandó egészségkárosodását vagy pusztulását okozza,

b) gerinces állatát vagy veszélyes állatát elűzi, elhagyja vagy kiteszi, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

beszivárgását, tehát egy már meglévő és idővel ivartalanított kolónia távol tartja a máshol élő ivaros kolóniákat az élőhelytől. Az önkormányzat kóbor állatok kezelésével kapcsolatos - az Möt.v.¹¹ valamint

¹¹ Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

13. § (1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
4. törvényben meghatározott kivételekkel az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
6. óvodai ellátás;
7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
8. gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
- 8a. szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
14. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
15. sport, ifjúsági ügyek;
16. nemzetiségi ügyek;

az állatvédelmi törvény 48/A. § (3) bekezdése¹² szerinti - kötelező közfeladatát megbízás vagy saját szervezeti egység kialakítása révén kell, hogy ellássa.

A mintegy 3200 önkormányzat mintegy 1700 polgármesteri hivatalának rendszeres, közérdekű adatkéréssel történő monitorozása során az állatvédelmi szervezetek előtt világossá vált (és többször publikálták is oldalaikon az adatkérések eredményeit), hogy a mai napig több száz önkormányzatnak nincsen érvényes gyepmesteri szerződése sem vállalkozóval, sem saját szervezeti egységeként sem gondoskodik a kóbor állatok befogásáról és elszállításáról.

A kóbor állatok sok helyen falkába verődött állományával kapcsolatos problémák egyes hátrányos helyzetű régiókban már olyan méreteket öltenek, hogy a karitatív szervezetek nem tudják

17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;

18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;

19.

20. távhőszolgáltatás;

21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

(2) Törvény a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó más helyi önkormányzati feladatot is megállapíthat.

(3) Az (1) bekezdés 18. pontja szerinti helyi közösségi közlekedési feladatellátás forrása helyi önkormányzatnál a helyi iparűzési adóból származó bevétel, a fővárosi önkormányzat esetében elsőként a külön törvény alapján a fővárosi önkormányzatot osztottan megillető adóbevétel.

14. § (1) A 13. § (1) bekezdésében meghatározott feladatok ellátásának részletes szabályait, ha e törvény másként nem rendelkezik, jogszabályok tartalmazzák.

¹² 48/A. § (3) A települési - a főváros belterületén a fővárosi - önkormányzat kötelező feladata a település belterületén a kóbor állatok befogása. Az így befogott kóbor állat - amennyiben a befogástól számított 15 napon belül a kóbor állat tulajdonosa nem válik ismertté - az állam tulajdonába kerül. Az állatvédelmi hatóság gondoskodik az állat tulajdonjogának átruházásáról, ha ezt jogszabály kizárja vagy az eredménytelen, az állat végleges elhelyezéséről. Az elhelyezés eredménytelensége esetén - a külön jogszabályban meghatározott időtartam elteltével - az állat életét megengedett módon ki lehet oltani.

jótekonysági munkájukat végezni, mert adományosztásaik, ételosztásaik és más kitelepüléseik során folyamatosan hadakozni kell a kóbor kutya-falkákkal, illetve a helyi lakosság is rendszeres panaszbejelentéseket tesz például a polgármesteri hivatalba, hogy gyerekeiket iskolába menet és jövet, a felnőtteket más tennivalóik közepette kóbor kutya-falkák kísérik és időnként meg is támadják őket.

IV. A kóborállat-probléma lényege

Még a jogszabályok elemzése előtt le kell szögezni, hogy a kóbor állatok kezelése nem elsősorban állatvédelmi hanem „embervédelmi” kérdés és csak a két évvel ezelőtt megalkotott ún. kóborállat-rendelet¹³ hatályba lépése óta beszélhetünk „állatvédelmibb” jellegű szabályozásról: korábban ugyanis a kóborállat-kérdés egyértelműen a veszettség elleni védekezés valamint egyéb járványos (zoonózis) fertőzések megelőzése érdekében vált közfeladattá illetve hogy a kóbor állatok támadásai kockázatát csökkentse. Az ún. kóborállat-rendelet olyan állatvédelmibb szemléletet hozott be, mely például a befogott állatok tartási idejében mutatkozik meg markánsan: a korábbi 15 napos (karanténban töltött megfigyelési időt tartalmazó) időtartam lejártával az állat tulajdonjoga az államra szállt, és bizonyos indokok mentén amennyiben az eredeti tulajdonos nem jelentkezett, az állat altatható volt. Jelenleg ez az időtartam meghosszabbodott 45 nappal, és bizonyos - elsősorban egészségi indikáció hiányában - pusztán helyhiány miatt például a befogott állatok nem altathatóak. Ez a már befogott egyedek szempontjából nyilván kedvező, hiszen meghosszabbodott az örökbeadhatóság időtartama, de a még közterületen található egyedeket addig logikusan nem lehet beszállítani és elhelyezni. Amíg tehát ez a befogatlan állomány közterületen tartózkodik, addig is kívánatos valamilyen állomány-szabályozást végezni rajta, amit leghatékonyabban az állatvédelmi szervezetek bevonásával elvégzett TNR valósíthat meg.

¹³ A kóbor állat befogásával, tulajdonjogának átruházásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatok ellátásának részletes szabályairól szóló 785/2021. (XII. 27.) Korm. rendelet

A birosag.hu oldalon a Civil szervezetek nyilvántartásában 615 találatot ad a kereső, ha olyan civil szervezeteket keresünk benne, melynek nevében az állat, a kutya vagy a macska szerepel.

A Bojtár Telefonos Állatvédelmi Jogsegély-szolgálat Egyesület 2024 februárjában mind a 615 állatvédelmi szervezetet megkereste egy önkéntes, anonim, 3 kérdésből álló felméréssel annak érdekében, hogy kiderüljön, hogy az elmúlt 3 évben mennyi anyagi forrásból hány kutya és macska esett át ilyen TNR programon, illetve bármelyikőjük ellen indult-e állatvédelmi hatósági eljárás vagy büntetőeljárás „állatelhagyás” miatt.

A felmérésről a Magyar Állatorvosok Lapjában számol be az egyesület azzal, hogy a nyilvánosan lekérhető találatokat kiegészíti a bíróságtól közérdekű adatkérés keretében kikért listával, melyben az állatvédelemmel alapító okiratuk szerint foglalkozó szervezetek is a felmérés részét képezik.

V. Állatvédelmi hatósági eljárások állatelhagyás miatt

A két eset közül ott, ahol az önkormányzat előzetesen közfeladatának ellátásában illetve könnyítésében való részvételre kötött együttműködési megállapodást, legkésőbb a megállapodás aláírása előtti törvényességi kontroll során észlelnie kellett volna, hogy értelmezése szerint a megállapodásban foglaltak maradéktalan végrehajtása álláspontja szerint az állatvédelmi törvénybe ütközik.

Mindkét esetben alapos elemzésnek kellett volna alávetni az állatvédelmi törvény állattartó fogalmát: „állattartó: az állat tulajdonosa, illetve aki az állatot vagy az állatállományt gondozza, felügyeli”. Az együttműködési megállapodással rendelkező állatvédelmi szervezet esetében amennyiben azt az időszakot, ameddig befogták, ivartalanították és lábadozással vagy anélkül visszahelyezték az eredeti élőhelyre az egyedeket, mindenképpen vizsgálandó lett volna az önkormányzat szerepvállalása, hiszen ehhez a magatartáshoz részben anyagi forrást is biztosított, az állatvédelmi

hatósági eljárás egyik döntő bizonyítéka pedig éppen az a lista lett volna, amelyet az állatorvosi rendelőktől bekért kórlapok és számlák mellékleteivel ellátva leadtak az önkormányzatnak, hogy elszámolhassanak az anyagi forrással.

VI. Szakmai vélemény és összegzés

De valóban gondozásnak vagy felügyeletnek minősül-e, ha egy kihelyezett élőcsapdát lehetőség szerint a „kapástól” számítva leghamarabb begyűjtene, a befogott egyedet csapdástul elszállítják az állatorvosi rendelőbe, ott megfelelően bebódítva máris a mûtőasztalra kerül, majd nemtől függően az ébredés után azonnal vagy a varratszedést követően az egyed visszahelyezésre kerül eredeti élőhelyére? Az együttműködési megállapodással rendelkező állatvédelmi szervezet vonatkozásában véleményem szerint egyértelműen nem beszélhetünk gondozásról, felügyeletről, hanem egy közfeladathoz nyújtott, írásos okiratba fektetett önkéntes civil szervezeti segítségről van szó.

Az együttműködési megállapodás hiányában végzett TNR esetén az lehet egyébként vita tárgya, hogy megfelelő dokumentáció hiányában aggálytalanul megállapítható-e, hogy valóban TNR-rel érintett állat rövid időn belül való eredeti élőhelyre visszahelyezéséről beszélünk-e vagy esetlegesen a tényállása illő állatelhagyásról, de ahhoz is nyilván több bizonyíték szükséges mint a pusztán tény, hogy állatvédő szervezet ivartalanított állatokat enged el közterületen. A figyelmeztetés szankciót az állatvédelmi szervezet a pusztán nyilatkozata alapján kapta, melyben egyedszám, a visszahelyezéssel érintett időtartam és más részletek meghatározása nélkül pusztán elismerte, hogy végez TNR-t.

A nyelvtani, logikai, rendszertani és jogtörténeti elemzés alá vetett „állatelhagyás” fogalom véleményem szerint világos: bűncselekményi fokozata a Btk. környezet és természet rendje elleni fejezetében a védett jogi tárgy az élővilág és az állatok kíméletéhez fűződő társadalmi érdek, közigazgatási jogi fogalma az állatvédelmi törvény preambuluma alapján szintén az állatok ésszerű védelmének és kíméletének biztosítása. Ésszerűtlen, indokolatlan és jogsértő-e, ha egy állategészségügyi beavatkozás után az eredeti élőhelyére helyezünk vissza egy állatot?

Az állatelhagyás helyes értelmezése azt jelenti-e, hogy az adott állattartó az általa addig birtokolt és/vagy tulajdonába is tartozó állatot az addig tartási helyéről kiemelve bármely indokkal (főlölegessé vált, beteg, túl sokat eszik, költözés-válás miatt nincs rá szükség stb.) egy az addigi tartási helyétől eltérő helyre viszi és ott hagyja?

Véleményem szerint ez a járható út és értelmezés, tekintetbe véve az állatkínzás bűncselekményi fokozatának a Btk-ba kerülését 2004-ben, az állatelhagyás fogalmának állatvédelmi törvénybe kerülését 1998-ban, figyelemmel a jogszabály hatályára, értelmére, jogrendszerbeli elhelyezkedésére és összefüggésére továbbá az elhagyás cselekménysorainak logikai kibontására.

Az állattartóra vonatkozó minimumszabályok és előírások az állatvédelmi törvényben abból indulnak ki, hogy saját elhatározásból vásárolt, örökbefogadott, ajándékba kapott vagy találással tulajdonjog tárgyává vált állat esetén a jó gazda gondosságát érvényesítve, az adott fajtába tartozó egyedre egyediesített tartási körülmények mentén (életkora, neme, egészségügyi státusza, mozgási-táplálási-ivási igénye, időjárás elleni védelmi szintje stb.) egy szökésbiztos tartási helyen birtokoljuk az állatot.

Az élő állatra a Ptk. vonatkozó szakasza szerint a dologra vonatkozó szabályokat kell használni azzal, hogy kiegészítjük a megfelelő természetük szerinti állatvédelmi szabályozással is. Vagyis ahogyan a dolgok halmazából például a törvény erejénél fogva ingatlan tulajdonjogával nem lehet felhagyni, úgy az állatvédelmi szabályozás helyes értelmezésével az állat tulajdonjogával sem lehet felhagyni hiszen azt mind a közigazgatási jog mind a büntetőjog tilalmazza.

Az élőcsapdával befogott, állatorvoshoz szállított majd beavatkozást követően élőhelyére visszahelyezett állat felett a befogó szervezet biztosan nem alapíthat tulajdonjogot, hiszen arra a Ptk. tulajdonszerzés találással vonatkozó szakasza legalább 90 napos időtartamot ír elő további feltételekkel (pl. hogy az eredeti tulajdonos felkutatása érdekében mindent meg kell tenni, a

jegyzőnél a megfelelő lépéseket a találás napján és az időtartam lejárta után meg kell tenni stb.). A befogást végző állatvédelmi szervezet tehát ténybeli alapon mint birtokos, mint aki a TNR ideje alatt az élő állatot hatalma, fizikai kontrollja alatt tartó szervezet bizonyosan birtokos, de a befogás célját tekintve az önkormányzati együttműködést igénybe véve értelmezésem szerint bizonyosan nem minősül állattartónak, önkormányzati együttműködés nélkül pedig a nyelvtani elemzésen túl a többi elemzési lépcsőt is figyelembe véve a TNR-rel elérni kívánt cél, az állat életkörülményei (az akár több generáció óta tulajdonos nélküli létezés az élőhelyén) illetve a közigazgatási jogi és büntetőjogi állattelhagyás tényállásában tilalmazott tevékenységgel elért cél összegzett elemzése alapján véleményem szerint a szervezet itt sem minősül állattartónak és az állattelhagyás nem valósul meg.